

ղային ըլլալուն պատճառաւ խաչաւորի
էն կըսուէր ատենով. աս բաղադրու-
թենէն, այսինքն քափուրէն ու բորա-
կային թթուութենէն խաչային թիւոս-
կը լինուի :

Քափուր տուող դափնին գեղեցիկ
տեսքով ծառ մըն է, որ կերենայ թէ
Խաչաւորի կողմերն ալ պիտի կարե-
նայ աճիլ, որովհետեւ Պափոնի միջակ
տաքութիւն ունեցող տեղուանքն ալ
կը բուսնի : Տերեւներուն գոյնը փայ-
լուն կանաչ է, տակի կողմերնին գու-
նաթափ . ծաղիկ չբանար ինչուան որ
աղէկ բարձրութիւն մը չառնէ . իսկ
ծաղիկն գոյնը ճերմակ է, և հոտը կէս
մը քափուրի՝ կէս մըն ալ մեխակի հո-
տին կընմանի : Քափուրը հին ատե-
նէ՝ ի վեր ծանօթ է արեւելեան ազ-
գերուն, բայց Եւրոպա մտցընողները
Լաբաբայիք եղան :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ս. Դժերարի (Փոսալո) խաչանային դպրոց :

ՅՈՒՍԱԼՈՎ, որ մեր ընթերցողնե-
րուն հաճոյական է միշտ այլ և այլ դըպ-
րոցներու վրայ տեղեկութիւն առնելը,
որովհետեւ հաստատ գիտենք թէ հի-
մայ մեր ազգին մէջն ալ լաւ տարա-
ծուած է դաստիարակութեան սէրը՝
թէ ծնողաց՝ թէ տղոց և թէ դաստիա-
րակներու կողմանէ, անոր համար աս
անգամուն ալ Պաղղիոյ երեւելի դըպ-
րոցներուն մէկուն վրայ ուզեցինք
համառօտ տեղեկութիւն մը տալ :

Փարիզու կալած Ս. Դժերարտ աւա-
նին կամ արուարձանին մէջ քսանը-
հինգ տարիէն աւելի է որ տէր (Փոսա-
լո) անունով երեւելի ու պատուա-
կան քահանայն դպրոց է բացեր,
որ լաւ անունով միշտ ծաղկելու ա-
ռաջ երթալու հետ է : Եւ դպրոցը
թէպէտ Պաղղիոյ համալսարանէն
ու ճեմարանէն կախում ունի, բայց

մէջի գրեթէ բոլոր վարպետները ու
վրակեցունները քահանայք են :

Իրենց տուած դաստիարակութե-
ան առջին նպատակն է տղոց սորվեցը-
նել և սիրել աստուածաշատութիւնը,
և աստուածաշատական սկզբունքնե-
րով առաքինութեան սերմանքը տղոց
սիրտը տնկել . որովհետեւ աս կեր-
պով միայն երջանիկ կրնան ըլլալ թէ
տղաքը և թէ իրենց ընտանիքը :
Պէտք է որ ամէն տեսակ դաստիա-
րակութեան առաջին նպատակը աս
ըլլայ . ան ատեն կերենայ թէ իւրա-
քանչիւր ազգ ինչպէս կըսկսի ծաղ-
կիլ և առաջ երթալ հասարակաց խա-
ղաղութեամբ ու սիրով :

Պատուական քահանայն Թոմա-
լու աս իր գովելի գիտաւորութեանը
հասնելու համար կը պահանջէ որ տը-
ղայ մը որ իր դպրոցը պիտի մտնէ,
ուրիշ հարկաւոր վկայականներէն
զատ՝ ունենայ վկայական մըն ալ, ո-
րով իմացուի տղուն քաղցրաբարոյու-
թիւնը, բարեպաշտութիւնը, եր-
կիւղած վարքը, անմեղութիւնն ու
ընդունակութիւնը : Եւ որպէս զի
դպրոցին բարեկարգութիւնը չաւ-
րուի, չէ թէ միայն մոլի տղաք մէկէն
ծնողացը կըխաւրէ, հապա անոնք ալ
որ ուրիշներուն ֆուս կրնան հասցը-
նել՝ բան չհաւնելով, հլու կերպ չու-
նենալով, ծուլութեամբ, սըտասա-
ցութեամբ և սովորական կանոնա-
զանցութեամբ :

Եւ աստուածաշատական կրթութեան
հաստատուն հիմը դնելէն ետեւ, որ-
պէս զի տղաքը գիտուն քաղաքացիք
ըլլան ու իրենց հայրենեացը ռգտա-
կար, լեզուներէ ու գեղեցիկ ըսուած
դպրութիւններէն զատ՝ կըսորվին աշ-
խարհագրութիւն, պատմութիւն,
բնական պատմութիւն, ուսումնական
նութիւն, փիլիսոփայութիւն, բնա-
բանութիւն և այլն :

Հիմա աս դպրոցիս մէջ 300ի չափ
տղաք կան (Փարիզու երեւելի ու բա-
րեպաշտ տուններէն, որ իրեք դաս
բաժնուած են :

Տարեկան տուրքն է 1000 ֆրանք :
Երաժշտութեան , ուրուագրութե ,
ձիւղարժութեան , մարմնոյ կրթու-
թեան , որ մարզք կըսենք , զինաշար-
ժութեան ու լողալու ծախքը աս գու-
մարէն դուրս է , որ ծնողք պարտա-
կան են վճարելու : Եւսոյնցմէ զատ
հագուստը , հարկաւոր գրքերը ու
հիւանդութեան ծախքը ծնողաց վը-
րայ է :

Սեծ պարտէզ մը ունին , որ իրեք
դասին համար իրեք բաժնուած է .
հոն կըզբօսնուն , ու Սենա գետին վը-
րայ ալ լողալ սորվելու վարժոց ունին ,
որ յարմար եղանակին առողջութեան
ու մաքրութեան համար շաբաթը
երկու անգամ կըլողան :

Իրենց հիւանդանոցին Վորք գը-
թութեան՝ ըսուած կուսանք կըծա-
ռայեն և ամէն օր Վարիզի երեւե-
լի բժիշկներուն մէկը այցելութիւն
կընէ :

Ինչպէս սովորութիւն է ամենայն
դպրոցներու՝ աշնանային հանգստեան
օրերէն առաջ աշակերտաց տարեկան
ուսմանցը քննութիւն ընել , ասանկ
ալ օգոստոս ամսուն սկիզբները աս
դպրոցին մէջ սորվողներն ալ իրենց
սորվածնուն քննութիւնը կընեն . որ
աս տարի բախտով մը հոն գտնուե-
ցաւ Ս . Հ . Վէորգ վարդապետը
հիւրմիւզեան , որ մեզի աս տեղեկու-
թիւնները տալէն զատ՝ ետեւի դրած ոտա-
նաւորին ալ գաղղիներէնէն թարգ-
մանիչն ինքն է . իսկ քննութեանէն
ետքը երկու ամիս տղաքը իրենց ծնո-
ղացը տունը կերթան :

Սրբանակները բաշխելու օրը զար-
դարուն մեծ սրահի մը մէջ երկու կող-
մը բարձրկէկ վերնատան մը վըրայ
տղաքը կըկենան , ու մէջտեղը հան-
դէսը տեսնելու եկողներ , մանաւանդ
տղոց ծնողքը . սրահին ճակատը
բարձրկէկ բեմ մը , ուր որ կըկենան
եպիսկոպոսք , քահանայք ու վարժա-
պետները : Հանդէսը երաժշտութիւն

ու երգով մը կըսկսին՝ , ու ետքը
տղոցմէ առաջ գացածները լատինե-
րէն ու գաղղիներէն մէյմէկ համա-
ռօտ ճառեր կըխօսին , ճառէն ետքը
նորէն երաժշտութիւն ու երգ , ու
ան միջոցին կըսկսի մրցանակներուն
բաշխումը :

Եւաջուց պատրաստուած են մըր-
ցանակ առնողներուն թուովը դափ-
նի պսակներ որ առնողներուն ար-
ժանեացը յարմար ոսկի թիթեղով
զարդարուած է . ու գեղեցկակազմ
գրքեր , որ եպիսկոպոսք ու քահանայք
մէկիկ մէկիկ տղաք որ առջնին կու-
գան , պսակը տղոց գլուխը կըդնեն ,
ու գրքերը ձեռունին կուտան : Վե-
ղեցիկ տեսարան մըն է տեսնալ որ
պզտիկ տղաք նոյն օրը իրենց բոլոր
տարեկան աշխատանացը վարձքը առ-
նելով , կարմրախայտ երեսներով ու
ծաղրալից աչուրներով իրենց սրտին
ուրախութիւնը յայտնի կընեն : Սա-
նաւանդ կըլլան ոմանք որ տեսակ
տեսակ ուսմանց մէջ այլ և այլ մրցա-
նակաց արժանի ըլլալով , իրենց յաղ-
թանակը ուժերնէն վեր՝ հազիւ կըր-
նան վերցընել առած պարգևնին , ու
կըվազեն իրենց ծնողաց գիրկը . որ
անոնք ալ ուրախութեան արցունքով
թրջած աչուրնին իրենց զաւակացը
վըրայ հալելով՝ ետքի ու մեծագոյն
մրցանակը կուտան քրտնած ճակատ-
նուն վըրայ ծնողական սիրոյն քաղցր
համբոյրը :

Ի ՀԱՆԴԻՍ ՏԱՐԵԻՈՐ ՔՆՆՈՒԹԵԱՆ
ՈՒՍԽԱՆՑ ԵՒ ԲԱՇԽՄԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԱՑ :

ՆԱԽԵՐԳԱՆՔ .

ԳԱՐՆ .

Զի՞նչ այս պերճ հանգերձանք
Եւ տօնիցս են հրըճուանք .
Ո՛ւմ տաճարս վեհափառ .
Եւ բոլորք սարգենեաց
Պատրաստին լուսավառ :
Յաղթականք ո՞յք այսօր
Պըսակին աստանօր :

ՈՄՆ Ի ՊԱՐՈՒՆՆՆԱՆ .

Ի տաճարս յաղթութեան .
Քաջագունքն հուսկ ընդ հուսկ
Աստ գայցեն յերևան :
Բայց զոյս փառք 'ի քաջաց
Ի գաղտնիս վերագրեաց .
Ո՞ր այն բիւթ կորովի
Որ այժմէն ընթերցցի :
Ո՞չ ահա տեսանես ,
Քաջագունց խուռն հանդէս
Վեհավայր 'ի յարկիս
Հարցանեն ակնարկի
Ձանխօսուն ըզգափնիս :
Ո՞հ , տայր որ այնց կանուխ
Գաղտնեաց գող խորամուկս :
Ո՞րչափ աչք , ո՞հ , հալին
Ի շողիւն պրսակացն ,
Ո՞ր ճակատք ակն ունին :

ԱՅԼ ՈՄՆ .

Այլ աւանդ , վաղանցուկ
Խուռեացեն այն հաճոյք .
Վայրիկ մի ևս ապայ
Եղան 'ի սպառ չքանայ :

ԱՅԼ ՈՒՔ .

Իզձք են այս անհանձար .
Հիմ՞ Զեպել վայրապար
Ըզջաւոցն վայրկեան .
Եղթեղոյն ո՞չ 'ի սպառ
Լըռութիւնն 'ի դէպ գայր :

ՊԱՐՆ .

Օ՞ն ապա բարեկամք ,
Առէք ձայն ներդաշնակ .
Պրսակացն հասին ժամք :
Երգոց ձայն յաղթական
Թող այերբս որոտան :

ՈՄՆ .

Տեսէք զիմրդ լուռ 'ի զմբաղ
Կացեալ մանուկ անտիական
Տենչ 'ի սրբոյն ժամուն չքնաղ ,
Եւ 'ի տագնապ կայ 'ի քրտան .
Աչքն իւր 'ի մայրն , և մայրական
Սիրտն 'ի թընդի որդւոյն 'ի տիպ
Ընդ ահ ընդ յոյս կայ 'ի վարան :

ՊԱՐՆ .

Օ՞ն ապա բարեկամք ,
Առէք ձայն ներդաշնակ .
Պրսակացն հասին ժամք :
Եղթեղոյն 'ի մեր երգ
Ձայն տացեն և այերբ :

Ի ՊՍԱԿԵԱԼՍՆ ՅՈՒՍՈՒՄՆ ԿՐՕՆԻՑ

Ճըշմարտութիւն եթերաճեմ ,
Ո՞վ հաւատք սրբութեան ,
Զոր երանի ես տարփողեմ
Ոյց 'ի լոյս ընթանան :
Սուտ են փառք , որ ոչ քեւ ,

Եւ սարդենիք խոտ վաղանցուկ
Թէ չեն այնք քո պարգեւ :
Զոր երանի ես տարփողեմ
Ոյց 'ի լոյս ընթանան .
Անմահութեան եղեղոյ գէմ
Ուղեցոյց դու միայն :

ԱՌ ՊՍԱԿԵԱԼՍՆ ՅՈՒՍԱՍԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՅՆ ՅՈՒՍՈՒՆՍ

ՀԱՄԱԿԱՎԱԳՈՒՆԻՑՆ ՊԱՐՆ .

Ո՞վ մեր մանկտկան տիոց բարեկամք ,
Առաքինութեան ոյց քաղցր հրապոյրք
Ազգէին 'ի մեզ բարութեան հրաճունք .
Զարգար մեր ցաւոցս ո՞ն ընկալարուք
Զիղձս յետին այսօր պրսակացդ 'ի շուք :
Ոչ ևս այլ , աւանդ , կայք մեզ առ ընթեր
Մանկական խաղուցս և տօնիցս ընկեր .
Դափնեքդ յաղթական ձեր վերջին պրսակ ,
Մերոյ ողորունիս է յետին նըւաք :
Դիմագրաւ , ըսեմք , երթայք մրրկաց ,
Ըջնաւահանգիստ թող ջիւք 'ի թիկանց .
Նաւ ձեզ կայ պատրաստ , մրմրեալ ալիք ,
Փոթորկաց դուռն սեւաւ ըսպառնալիք :
Եւ ո՞ր , ահա աւանդ , ըզձեզ փրկեացէ . . .
Երկինս է Մայր մեր . նաւակ ձեր կեցցէ .
Աստղն ծովային ձեզ լուսապատար
Յուսացի , մայրեմք , ըզգընտրդ յամայր :
Ողջամբ երթիջի սրբոյն մեր հատորք ,
Առ 'ի մէնջ խրեալք արտասուօք այսօր .
Կացջիք բարեբաղդ , յոյգք և արհաւիրք
Անհաճեալ 'ի ձէնջ փախեցեն հեռիք :
Եւ թէ էր երբէք ձեզ 'ի բերկրութիւն
Բարեկամութեան մերոյ այս կենցաղ ,
Կացցէ 'ի սրբոյն յիշատակ նորուն :

ԱՌ ՀԱՄԱԿԱՎ ՊԵՐՃԱՆՕՍՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՐՆ .

Մատիք մանկտի յաղթական ,
Առէք 'ի գլուխ սարդենիք .
Զոր փառաց վասն հոսեցիք
Քիրտն , ինքն այսօր սրբէ զայն :

ՈՄՆ .

Աստ ձեր մրցանք մանկաբար
Ըզգեռութեք պերճ լեզուդ
Մարդեն չքեղ 'ի պայքար ,
Զոր ապագայք բազմածնունդ
Բացցեն հանդէպ մեծ գուպար :
Եղեղոյն յայն վաստակ
Կորով լեզուիդ պերճաբան
Նըւիրեցի բովանդակ
Յօգն հայրենեաց , սրբութեան ,
Եւ 'ի կրօնիցս յաղթանակ :

ՊԱՐՆ .

Մատիք մանկտի յաղթական ,
Առէք 'ի գլուխ սարդենիք .
Զոր փառաց վասն հոսեցիք
Քիրտն , ինքն այսօր սրբէ զայն :

ՎԵՐՋԱԲԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒՆ

ԳԱՐՆ .

Ձայն քաղցրալուր ահա կոչէ
 Ի հայրենին դառնալ մեզ յարկ
 Եւ յերջանկացն յայտ տեղւոյն,
 Ո՛վ բարեկամք, մեկնել է հարկ :

ՈՄՆ Ի ԳԱՐՈՒԷՆ .

Եւ առ իմէ՞ մեկնել իցէ
 Յերջանկաբնակ յայտ տեղւոյն :

ԳԱՐՆ .

Մեկնել, այո, մեկնել հարկ է
 Յերջանկաբնակ յայտմ'ի յարկէ :

ՈՄՆ .

Մի սիրաւոր մօր ձայնն իցէ
 Որ քաղցրալուր մեզ գողցիցէ :

ԱՅԼ ՈՒՔ .

Ձայն է, այո, մօր սիրաւոր
 Որ հայրենեաց կոչէ 'ի ծիր :

ԳԱՐՆ .

Ո՛վ բարեկամք, մեկնել հարկ է
 Յերջանկաբնակ յայտմ'ի յարկէ :
 Ողջամբ կացջիւք, ահա մեկնիմք,
 Այլ ոչ 'ի սպառ, դարձեալ զօգիմք :
 Կեցցեն արդ, կեցցեն
 Պարապք, մի անցցեն .
 Կեցցեն այս աւուրք
 Առ 'ի մեր հաճոյք .
 Ողջամբ կացջիւք դուք
 Աստէն գիտուածիւք .
 Վախճան ձեր աւուրց
 Հասանէ այգուց :
 Կեցցեն արդ Պարապք,
 Ո՛վ քաղցր ապագայք,
 Մեզ կեցցեն Պարապք :

ՈՄԱՆՔ .

Փառք յաճախ զարթոցին 'ի սիրտ մեր
 Կախանձ վատ, մախացող դառն ըզհեռ .
 Այլ առ մեզ և ոտիւք եղբարք են,
 Եւ պարտեալքն յաղթողաց գիրկս ածեն :
 Կեցցեն արդ, կեցցեն
 Պարապք, մի անցցեն .
 Կեցցեն այս աւուրք
 Առ 'ի մեր հաճոյք .
 Ողջամբ կացջիւք դուք
 Աստէն գիտուածիւք .
 Վախճան ձեր աւուրց
 Հասանէ այգուց :
 Կեցցեն արդ Պարապք,
 Ո՛վ քաղցր ապագայք,
 Մեզ կեցցեն Պարապք :

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ՂԵԿԵՏԷՐ ահաւն մէջ երկրագործին ու
 պարտեղպանին ընելիչը :

Եւ ամսուան օրերը՝ որ տարւոյն
 վերջինն է, խիստ կարճ են, ձմե-
 ռուան սառույցներն ալ մեծ արգելք
 են երկրագործին, բայց տնական գործ-
 քերը արտաքիններուն տեղը կրնան
 բռնել. և ասոնց գլխաւորն է կեն-
 դանին երու հոգը :

Կենդանեաց վրայ ընելու հոգերը
 ասոնք են : Ոտքերնուն տակը առատ
 յարգ տարածելու է, և որչափ կա-
 րելի է՝ տաք ու չոր պահելու է իրենց
 ախոռը . բայց ան եղներուն ախոռը
 որ բոլոր ձմեռը պիտի աշխատեցնես,
 նայէ որ շատ տաք չըլլայ : Նսնելու
 կովերուն վրայ մեծ հոգ ունենալու է
 ծնելէն առաջ ու ետքը . ոչխարին
 ծնելու ժամանակը որչափ որ մօտե-
 նայ՝ այնչափ աւելի աղէկ կերակուր
 տալու է : Հաւնոցները ու աղաւնոց-
 ները երբոր ձիւնով ու սառով կը-
 ծածկուին՝ պէտք է ներսը գոց ամա-
 նով տաք ջուր դնել, որպէս զի ցրտէն
 չջարդուին :

Երկրագործը աղէկ օդեր ունենա-
 լուն պէս պէտք է նայի որ արտերուն
 հողին մէջ լճի տիղմ ու կաւ խառնէ .
 չոր ու մամուռ պատած հողերուն
 վրայ փոշի դարձած կիր տարածելու
 է . կաւոտ հողերը հերկէ, փոսերն
 ու ջրանցքները բանայ, և որչափ որ
 կրնայ՝ նայի որ ջրերը աս դիւ ան դին
 լիճ՝ դարձած չմնան : Զիթապտուղ-
 ները աս ամսուս մէջ քաղելու է .
 վասն զի թէ որ ինչուան դարուն ծա-
 ուին վրայ մնան, եղը աղէկ չըլլար :
 Բարեխառն օդերուն խնձորի ու տան-
 ձի ծառերը կրնան յօտուիլ, պտղա-
 տու ծառեր տնկուիլ ու տաք տե-
 ղուանք ընդեղէններ ցանուիլ :

Նաղիկ պահողը պիտի նայի որ
 բոյսերը ցրտէն պաշտպանէ . և թէ
 որ անոնց ջուր պէտք ըլլայ տալ նէ՝